

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria A

Warszawa, dnia 19 grudnia 2019 r.

Pozycja 69

POSTANOWIENIE

z dnia 3 grudnia 2019 r.

Sygn. akt SK 19/18

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Justyn Piskorski – przewodniczący
Julia Przyłębska
Stanisław Rymar – sprawozdawca
Michał Warciński
Andrzej Zielonacki,

po rozpoznaniu, na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 grudnia 2019 r., skargi konstytucyjnej D.F. o zbadanie zgodności:

art. 632 pkt 2 w związku z art. 635 i art. 630 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.) w zakresie, w jakim normy wynikające z tych przepisów ograniczają w sprawie z oskarżenia publicznego przyznanie oskarżonemu, wobec którego sąd pierwszej instancji orzekł rażąco niewspółmierną surową karę, zwrot kosztów wynagrodzenia obrońcy za postępowanie odwoławcze, w przypadku uwzględnienia apelacji oskarżonego wniesionej wyłącznie co do kary i złagodzenia orzeczonej kary, z art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072 oraz z 2019 r. poz. 125) umorzyć postępowanie.

Orzeczenie zapadło jednogłośnie.

UZASADNIENIE

I

1. W sporządzonej przez adwokata i wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 15 maja 2017 r. skardze konstytucyjnej D.F. (dalej: skarżący) zarzucił niezgodność art. 632 pkt 2 w związku z art. 635 i art. 630 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm.; dalej: k.p.k.) w zakresie, w jakim normy wynikające z tych przepisów ograniczają w sprawie z oskarżenia publicznego przyznanie oskarżo-

nemu, wobec którego sąd pierwszej instancji orzekł rażąco niewspółmierną surową karę, zwrot kosztów wynagrodzenia obrońcy za postępowanie odwoławcze, w przypadku uwzględnienia apelacji oskarżonego wniesionej wyłącznie co do kary i złagodzenia orzeczonej kary, z art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 oraz art. 77 ust. 1 w zw. z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

2. Skarga została wniesiona w związku z następującą sprawą.

Wyrokiem Sądu Okręgowego (dalej: sąd okręgowy) skarżący został uznany za winnego popełnienia trzech z siedmiu zarzucanych mu przestępstw. Sąd okręgowy w 24 punkcie swego wyroku orzekł, że koszty procesu dotyczące przestępstw, od których popełnienia oskarżony został uniewinniony, ponosi Skarb Państwa (na podstawie art. 630 i art. 632 pkt 2 k.p.k.) a w pozostałym zakresie zwolnił go od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych, w tym opłaty (na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych, Dz. U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223; dalej: u.o.s.k.), uznając, że ich uiszczenie w jego sytuacji majątkowej przy orzeczeniu w stosunku do niego kary grzywny byłoby zbyt uciążliwe.

Od powyższego wyroku obrońcy oskarżonego wnieśli apelacje, podnosząc zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonej kary. Sąd Apelacyjny (dalej: sąd apelacyjny) uznał, że zachodzą podstawy do uwzględnienia wywiedzionych apelacji w zakresie orzeczenia o karze łącznej, chociaż nie w takim wymiarze o jaki obrońcy postulowali. W wyroku sąd apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok sądu okręgowego w ten sposób, że obniżył orzeczoną wobec oskarżonego karę łączną pozbawienia wolności z uwagi na jej rażącą surowość. W pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy. Ponadto sąd apelacyjny zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa wydatki za postępowanie odwoławcze i wymierzył mu opłatę za obie instancje, powołując się na art. 635 w związku z art. 626 § 1 k.p.k. oraz art. 17 u.o.s.k.).

W związku z zakończonym postępowaniem karnym, w imieniu oskarżonego jego obrońca wystąpił z wnioskiem o zasądzenie na rzecz oskarżonego poniesionych przez niego wydatków na koszty obrony przed sądem pierwszej i drugiej instancji w związku z uwzględnieniem, co do zasady, wniosków wniesionych apelacji.

Sąd okręgowy postanowieniem z 27 lutego 2017 r. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego koszty procesu tytułem zwrotu poniesionych wydatków związanych z oskarżeniem w części uniewinniającej, zaś w pozostałym zakresie oddalił wnioski. W uzasadnieniu postanowienia sąd wskazał, że w związku z tym, iż skarżący został obciążony kosztami postępowania odwoławczego, to nieuzasadnione jest domaganie się przez niego zwrotu wydatków poniesionych na tym etapie postępowania. Jako podstawę rozstrzygnięcia sąd wskazał art. 626 § 2, art. 630, art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 5 w związku z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.).

Na powyższe postanowienie skarżący wniósł zażalenie w zakresie, w jakim sąd okręgowy nie zasądził na jego rzecz wydatków poniesionych na koszty obrony w postępowaniu apelacyjnym. Wskazał, że wskutek wniesionych apelacji doszło do uwzględnienia co do zasady wniosków apelacji kwestionujących wyrok sądu pierwszej instancji w części dotyczącej orzeczenia o karze, złagodzenia orzeczonej wobec niego kary oraz wyeliminowania z porządku prawnego przez sąd drugiej instancji wadliwego (zawierającego sprzeczną z obowiązującymi przepisami karę) wyroku. Skoro zatem w wyniku wniesionych apelacji doszło do zmiany zaskarżonego wyroku na korzyść oskarżonego, to ustalenie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze powinno nastąpić na zasadach ogólnych. Jeśli skarżący wygrał postępo-

wanie odwoławcze co do zasady, to zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, należy mu się Skarbu Państwa zwrot wydatków poniesionych na koszty obrony w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd apelacyjny utrzymał zaskarżone postanowienie w mocy. Wskazał, że w toku postępowania odwoławczego nie doszło do zmiany wyroku sądu pierwszej instancji, która prowadziłaby do zmniejszenia odpowiedzialności karnej, tj. uniewinnienia, umorzenia postępowania w całości lub części, co więcej nie było to nawet przedmiotem zaskarżenia. Tym samym żądanie zwrotu kosztów obrony w postępowaniu odwoławczym jest bezzasadne. Powołując się na treść art. 630 k.p.k., sąd apelacyjny stwierdził, że jeżeli oskarżonego nie skazano za wszystkie zarzucane mu przestępstwa, Skarb Państwa ponosi jedynie wydatki związane z oskarżeniem w części uniewinniającej lub umarzającej postępowanie. Do takich wydatków nie sposób zaliczyć wydatków powstałych w związku z postępowaniem apelacyjnym zainicjowanym w celu weryfikacji wymiaru kar orzeczonych za przypisane mu czyny. Jako podstawę wyroku wskazał art. 437 § 1 k.p.k.

3. Skarżący w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazał, że podstawą prawną rozstrzygnięcia sądu apelacyjnego była norma prawna wyrażona w art. 630 i art. 632 pkt 2 w związku z art. 635 k.p.k.

3.1. W jego ocenie, norma prawna wynikająca z zaskarżonych przepisów, jest niezgodna z art. 42 ust. 2 i art. 45 ust. 1 Konstytucji i wynikającym z nich prawem do obrony oraz prawem do sądu. Skarżący podnosi, że na powyższe prawa składa się m. in prawo do dochodzenia zwrotu wydatków z tytułu ustanowionej obrony w postępowaniu odwoławczym w sytuacji wniesienia przez oskarżonego środka odwoławczego (kwestionującego wymiar orzeczonej kary), który powoduje wyeliminowanie z porządku prawnego sprzecznego z prawem wyroku sądu pierwszej instancji.

Skarżący stwierdził, że wyrażone w art. 42 ust. 1 Konstytucji prawo do obrony, przysługujące każdemu i we wszystkich stadiach postępowania, jest elementarnym standardem demokratycznego państwa prawnego i stanowi gwarancję ochrony interesów osoby oskarżonej. To z kolei jest warunkiem uznania postępowania za sprawiedliwe i zgodne z wymaganiami, które w państwie prawa musi spełniać każda procedura, w której organy władzy publicznej decydują o prawach i wolnościach jednostki.

Każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, może wybrać obrońcę albo – na zasadach określonych w ustawie – skorzystać z obrońcy z urzędu. Prawo to gwarantuje możliwość obrony racji oskarżonego przez wykwalifikowanego pełnomocnika procesowego. Zadaniem obrońcy jest ochrona oskarżonego w taki sposób, by cel procesu karnego osiągnięty został z zagwarantowaniem prawa do obrony (zob. wyrok TK z 17 lutego 2004 r., sygn. SK 39/02, OTK ZU nr 2/A/2004, poz. 7). Nie ulega wątpliwości, że prawo do obrony w znaczeniu formalnym ma istotny aspekt ekonomiczny. Prawo do ustanowienia obrońcy pozostaje w ścisłym związku z możliwościami ekonomicznymi oskarżonego, determinującymi swobodę wyboru obrońcy. Koszty mające znaczenie dla samego podjęcia obrony i ustanowienia obrońcy powinny zostać zwrócone osobie, wygrywającej postępowanie odwoławcze co do zasady.

Zdaniem skarżącego, z treści art. 42 ust. 2 Konstytucji i wynikającego z tego przepisu prawa do obrony, wynika, że osoba oskarżona, która w ramach zastosowanej przez nią obrony i wniesienia przez nią zasadnego środka odwoławczego (nawet kwestionującego jedynie wyrok sądu pierwszej instancji w części dotyczącej orzeczenia o karze) nie powinna ponosić żadnych – w tym finansowych – negatywnych konsekwencji działań wymiaru sprawiedliwości (w wypadku skarżącego – wadliwego wyroku sądu pierwszej instancji).

Wniesione przez obrońców skarżącego apelacje kwestionujące wyrok sądu pierwszej instancji w części dotyczącej orzeczenia o karze okazały się, co do zasady, słuszne. Zaskarżony przez niego wyrok został wydany z rażącym naruszeniem prawa, cechował się bowiem rażąco niewspółmiernością i surowością orzeczonej kary. Jako taki nie mógł zostać utrzymany w obowiązującym porządku prawnym. Obrona skarżącego w postępowaniu odwoławczym okazała się zatem słuszna, zaś poniesione na nią wydatki konieczne. Sprzeczny z prawem wyrok sądu pierwszej instancji w konsekwencji wniesienia przez oskarżonego środka odwoławczego został wyeliminowany z porządku prawnego.

Skarżący podkreśla, że sytuacja, gdy mimo wniesienia zasadnego środka odwoławczego ponosi on materialne skutki niesłusznego wyroku sądu pierwszej instancji, prowadzi do naruszenia prawa do obrony. W rezultacie osoba skazana, w obawie przed brakiem możliwości uzyskania zwrotu kosztów obrony, może powstrzymać się od ustanowienia obrońcy, co może mieć wpływ na wynik postępowania. W skrajnym wypadku może to skutkować nierzetelnym procesem i orzeczeniem wobec oskarżonego rażąco surowej kary pozbawienia wolności.

Na poparcie swego stanowiska w tej części zaskarżenia, skarżący przywołał zasadnicze tezy wyroku TK z 26 lipca 2006 r., sygn. SK 21/04 (OTK ZU nr 7/A/2006, poz. 88).

3.2. W skardze podniesiono również, że art. 632 pkt 2 w związku z art. 635 i art. 630 k.p.k. są sprzeczne z art. 2 w związku z art. 32 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 77 ust. 1 Konstytucji. Zdaniem skarżącego zaskarżone przepisy godzą w zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, w prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz w zasadę równorzędności stron, obciążając oskarżonego niemal w całości ciężarem kosztów podjętej obrony nawet w wypadku wygrania sporu w postępowaniu odwoławczym i wyeliminowania przez sąd drugiej instancji wadliwego wyroku sądu pierwszej instancji. W ocenie skarżącego, przepisy te prowadzą do nieuzasadnionego nierównego traktowania osób, wobec których sąd orzekł rażąco niewspółmierną karę, w stosunku do osób, wobec których wydano wyrok zgodny z prawem. Pierwsza kategoria osób zmuszona jest bowiem ponieść koszty wynagrodzenia obrońcy w postępowaniu apelacyjnym, co narusza konstytucyjną zasadę równości.

3.3. Skarżący wskazuje również na niezgodność zaskarżonej regulacji z art. 77 ust. 1 Konstytucji. W jego ocenie, osoba skazana wadliwym wyrokiem sądu pierwszej instancji, cechującym się rażąco niewspółmierną karą (co według niego stanowi nielegalne działanie władzy publicznej) postawiona jest przed koniecznością podjęcia obrony, z którego to tytułu w jej mieniu powstaje szkoda. Mając na uwadze, że art. 77 Konstytucji formułuje zasadę wynagrodzenia szkody wyrządzonej niezgodnym z prawem działaniem organu władzy publicznej, skarżący uważa, że zaskarżona regulacja postępowania karnego, skutkująca brakiem możliwości zwrotu kosztów wynagrodzenia obrony w postępowaniu odwoławczym w przypadku wniesienia przez nią zasadnego środka odwoławczego, kwestionującego wyrok sądu pierwszej instancji w części dotyczącej orzeczenia o karze, jest sprzeczna z tym wzorcem kontroli.

4. Zarządzeniem sędziego Trybunału Konstytucyjnego z 14 lutego 2018 r. skarżący został wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniesionej skargi, a mianowicie: wykazanie, że zaskarżone przepisy były podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia, wyjaśnienie, w zakresie wskazanych wzorców konstytucyjnych, rozbieżności pomiędzy *petitum* skargi konstytucyjnej a jej uzasadnieniem oraz udokumentowanie daty doręczenia postanowienia sądu apelacyjnego z 12 kwietnia 2017 r.

W piśmie z 19 lutego 2018 r. skarżący odniósł się do powyższych braków. Wskazał, że art. 630 k.p.k. został wprost wskazany jako podstawa prawna postanowienia sądu okręgowego, które to w zaskarżonym zakresie (dotyczącym kosztów procesu za postępowanie odwoławcze) zostało utrzymane w mocy postanowieniem sądu apelacyjnego.

Skarżący wskazał, że art. 632 pkt 2 k.p.k. stanowi normę regulującą zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu, na którą powołuje się sąd apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia. Art. 635 k.p.k. stanowi zaś normę regulującą zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu w postępowaniu odwoławczym, a on kwestionował postanowienie sądu okręgowego z 27 lutego 2017 r. w przedmiocie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze. Z uwagi na to, że postanowienie sądu okręgowego w zakresie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze zostało utrzymane w mocy przez sąd apelacyjny, norma ta, w jego ocenie, również stanowiła podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia wskazanego w skardze konstytucyjnej. Jednocześnie skarżący podkreślił, że nie może ponosić negatywnych konsekwencji uchybień sądu apelacyjnego, który w postanowieniu z nie wskazał podstaw prawnych swojego rozstrzygnięcia.

Skarżący wskazał nadto, że wnosi o poddanie ocenie przez TK zgodności norm prawnych z wzorcami konstytucyjnymi zawartymi w art. 32 ust. 1, art. 42 ust. 2, art. 45 ust. 1 i art. 77 ust. 1 w związku z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji.

5. W piśmie z 19 listopada 2018 r. stanowisko w sprawie zajął Prokurator Generalny, wnosząc o umorzenie postępowania na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: uotpTK), wobec niedopuszczalności wyrokowania. Prokurator Generalny uznał, że przedmiotem niniejszej skargi jest w istocie zakwestionowany jako niekonstytucyjny brak określonych treści normatywnych, którego nie można jednak zakwalifikować jako podlegające kontroli TK pominięcie prawodawcze, bo jest to zaniechanie prawodawcze, co stanowi podstawową przeszkodę do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie.

6. W piśmie z 22 listopada 2018 r. stanowisko w sprawie zajął Marszałek Sejmu, wnosząc o uznanie, że art. 630 k.p.k. w zakresie, w jakim uniemożliwia przyznanie oskarżonemu zwrotu wydatków poniesionych na etapie postępowania odwoławczego na obrońcę w sytuacji, gdy na skutek jego apelacji doszło do obniżenia wymierzonej wobec oskarżonego kary, jest niezgodny z art. 42 ust. 2 w związku z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Ponadto, na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 uotpTK, wniósł o umorzenie postępowania w pozostałym zakresie, ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

7. Rzecznik Praw Obywatelskich nie zajął stanowiska w niniejszej sprawie.

II

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Warunki rozpoznania skargi konstytucyjnej.

1.1. Skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu, w ramach którego Trybunał ustala, czy odpowiada ona warunkom formalnym oraz czy nie jest oczywiście bezzasadna. Na gruncie orzecznictwa Trybunału ugruntowany jest pogląd, że nadanie skardze konstytucyjnej biegu nie przesądza o spełnieniu formalnoprawnych przesłanek dopuszczalności orzekania w danej sprawie. Trybunał, na każdym etapie postępowania, jest bowiem obowiązany do badania, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym

umorzeniem postępowania (zob. m.in. postanowienia TK z: 19 października 2010 r., sygn. SK 8/09, OTK ZU nr 8/A/2010, poz. 94; 18 czerwca 2013 r., sygn. SK 1/12, OTK ZU nr 5/A/2013, poz. 70; 26 maja 2015 r., sygn. SK 6/13, OTK ZU nr 5/A/2015, poz. 76 oraz powołane tam wcześniejsze orzecznictwo).

1.2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji przedmiotem skargi konstytucyjnej można uczynić przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o prawach, wolnościach albo obowiązkach skarżącego określonych w Konstytucji (por. wyrok z 24 października 2007 r., sygn. SK 7/06, OTK ZU nr 9/A/2007, poz. 108, postanowienia z: 6 lutego 2001 r., sygn. Ts 139/00, OTK ZU nr 2/2001, poz. 40; 5 listopada 2013 r., sygn. SK 15/12, OTK ZU nr 8/A/2013, poz. 127).

Wykorzystanie skargi konstytucyjnej jako instrumentu ochrony konstytucyjnych wolności i praw jednostek uzależnione jest od spełnienia przesłanek określonych w Konstytucji (art. 79 ust. 1 Konstytucji) oraz w ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072, ze zm.; dalej: uotpTK). Trzy przesłanki mają konstytutywne znaczenie.

Pierwsza to naruszenie określonych w Konstytucji wolności lub praw, których przedmiotem jest skarżący. Druga dotyczy uzyskania ostatecznego orzeczenia sądu lub organu administracji publicznej rozstrzygającego o tych wolnościach lub prawach skarżącego. Trzecia natomiast wymaga wykazania, że to ustawa lub inny akt normatywny, będące podstawą ostatecznego orzeczenia wydanego w sprawie skarżącego, stanowią źródło naruszenia jego wolności lub praw. Zarzut niezgodności z Konstytucją przepisów ustawy bądź innego aktu normatywnego, stanowiących podstawę ostatecznego orzeczenia, musi dotyczyć tych przepisów, które ukształtowały sytuację prawną skarżącego, powodując naruszenie jego konstytucyjnych wolności i praw.

Skarżący musi również w odpowiedni sposób powiązać zaistniałe naruszenie z właściwą normą konstytucyjną, która w danym wypadku jest adekwatnym wzorcem kontroli kwestionowanych przepisów ustawy lub innego aktu normatywnego. Formułując zarzut, skarżący musi zatem wykazać nie tylko, że jest podmiotem konkretnej konstytucyjnej wolności lub prawa. Cięży na nim obowiązek uprawdopodobnienia, że ta wolność lub prawo zostały faktycznie naruszone, a naruszenie to wynika z treści kwestionowanych przepisów, na podstawie których sąd lub organ administracji publicznej ostatecznie ukształtował jego sytuację prawną. Dopiero kumulatywne spełnienie tak rozumianych przesłanek warunkuje możliwość skutecznego wniesienia, a następnie merytorycznego rozpatrzenia skargi konstytucyjnej przez Trybunał. Niedochowanie wskazanych wymogów prowadziłyby do sytuacji, w której skarga konstytucyjna, zamiast środka ochrony konstytucyjnych wolności i praw skarżącego, stałaby się swoistą formą *actio popularis*, zbliżoną w swej istocie do wniosku w sprawie abstrakcyjnej kontroli norm (zob. postanowienie o sygn. SK 15/12; postanowienie z 13 października 2004 r., sygn. Ts 55/04, OTK ZU nr 5/B/2004, poz. 299 oraz wyrok o sygn. SK 7/06).

W swoim orzecznictwie Trybunał podkreślał, że w odróżnieniu od wniosków kierowanych przez podmioty wyliczone w art. 191 ust. 1 pkt 1-5 Konstytucji, skarga nie jest środkiem uruchamiania tzw. kontroli abstrakcyjnej, a więc realizowanej w oderwaniu od płaszczyzny stosowania kwestionowanych przepisów. W konsekwencji skarżący może uczynić przedmiotem zaskarżenia wyłącznie przepisy zastosowane w jego sprawie, które legły u podstaw ostatecznego jej rozstrzygnięcia przez sąd lub organ administracji publicznej. Warunek ten spełniony jest wówczas, gdy kwestionowany w skardze akt normatywny wyznacza treść orzeczenia przyjętego za podstawę skargi w tym jego aspekcie, w którym skarżący upatruje naruszenia przysługujących mu praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym. Ustalenie spełnienia tego warunku wymaga oceny w świetle stanu faktycznego, w którym zapadło orzeczenie, i skonfrontowania podstawy prawnej orzeczenia z przedmiotem zaskarżenia (por. po-

stanowienie z 6 lipca 2005 r., sygn. SK 25/03, OTK ZU nr 7/A/2005, poz. 83 oraz powoływane tam postanowienia z: 22 lutego 2001 r., sygn. Ts 193/00, OTK ZU nr 3/2001, poz. 77; 2 kwietnia 2003 r., sygn. Ts 193/02, OTK ZU nr 2/B/2003, poz. 145; postanowienie z 22 maja 2007 r., sygn. SK 38/05, OTK ZU nr 6/A/2007, poz. 59).

Jednym z warunków dopuszczalności rozpoznania skargi konstytucyjnej jest zatem jej ścisły związek z konkretnym orzeczeniem sądu albo decyzją organu administracji publicznej. Przedmiotem skargi jest zaś akt normatywny, na którym odpowiedni organ oparł swoje rozstrzygnięcie. Innymi słowy, skarga konstytucyjna pozwala dochodzić ochrony konstytucyjnych praw i wolności każdemu, jeżeli zostały one naruszone przez zastosowanie w jego indywidualnej sprawie aktu normatywnego (przepisu) niezgodnego z Konstytucją, a naruszenie ma źródło w treści normatywnej zakwestionowanej regulacji. Skarżący nie może natomiast w drodze skargi kwestionować konstytucyjności aktów normatywnych niestanowiących podstawy indywidualnego rozstrzygnięcia w jego sprawie.

2. Przedmiot skargi konstytucyjnej.

2.1. W skardze konstytucyjnej z 15 maja 2017 r. D.F. (dalej: skarżący) jako przedmiot kontroli konstytucyjności wskazał: „art. 632 pkt 2 w związku z art. 635 i 630 Kodeksu Postępowania Karnego (Dz.U.1997.89.556) w zakresie w jakim wskazane normy prawne ograniczają przyznanie w sprawie z oskarżenia publicznego, oskarżonemu wobec, którego Sąd pierwszej instancji orzekł rażąco niewspółmierną surową karę, zwrot kosztów wynagrodzenia obrońcy za postępowanie odwoławcze, w przypadku uwzględnienia wniosków apelacji oskarżonego wniesionej wyłącznie co do kary i złagodzenia orzeczonej wobec oskarżonego kary tj. wyeliminowania z porządku prawnego przez Sąd drugiej instancji wadliwego, zawierającego sprzeczną z obowiązującymi przepisami karę wyroku Sądu pierwszej instancji, nie gwarantując oskarżonemu wygrywającemu postępowanie przed Sądem drugiej instancji, zwrotu kosztów wynagrodzenia obrońcy – przez co ograniczają prawo do obrony, prawo do sądu, jak również naruszają prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej, zgodnie z wymogami sprawiedliwości i jawności oraz zasadę równorzędności stron, obciążając oskarżonego kosztami procesu oraz kosztami wynagrodzenia obrońcy w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji, nawet w przypadku gdy apelacja oskarżonego doprowadziła do zmiany wyroku na jego korzyść”.

2.2. W pierwszej kolejności należy zauważyć, że wskazanie wersji ustawy, której przepisy zostały zakwestionowane w skardze konstytucyjnej, determinuje treść normatywną poddaną kontroli Trybunału. W *petitum* skargi wskazano jako przedmiot zaskarżenia brzmienie przepisów według tekstu pierwotnego ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1904, ze zm.; dalej: k.p.k.). Niezależnie od tego, skarżący najwidoczniej omyłkowo podał błędny adres publikacyjny tekstu pierwotnego; właściwy adres pierwotnego tekstu k.p.k. to Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555 (a nie poz. 556, jak wskazano w *petitum* skargi).

W tym kontekście należy wskazać, że o ile art. 630 i art. 635 k.p.k. zachowały swoje pierwotne brzmienie, o tyle treść art. 632 pkt 2 k.p.k. była zmieniana. Art. 632 pkt 2 k.p.k. w pierwotnym brzmieniu nie mógł być podstawą rozstrzygnięcia w sprawie skarżącego, albowiem był przedmiotem kilku nowelizacji (zob. art. 1 ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, Dz. U. Nr 80, poz. 539; art. 5 pkt 53 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 396; art. 1 pkt 142 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, Dz. U. poz. 437, ze zm.), przy czym już pierwsza z nich nie przewidywała stosowania pierwotnego brzmienia przepisu do stanów

prawnych lub faktycznych powstałych na gruncie poprzednio obowiązujących przepisów. Trybunał stwierdził, że w tym wypadku należy uznać – zgodnie z zasadą *falsa demonstratio non nocet* – iż w skardze omyłkowo wskazano nie tylko niewłaściwy adres publikacyjny, ale również niewłaściwą wersję zaskarżonych przepisów, a rzeczywistą intencją pełnomocnika skarżącego było zakwestionowanie przepisów w brzmieniu, które mogło być podstawą wydania orzeczenia w jego karnej sprawie, tzn. w wersji Dz. U. z 2016 r. poz. 1749, ze zm. (wskazuje na to brak konsekwencji w powoływaniu w uzasadnieniu skargi właściwego publikatora – powoływany jest zarówno Dziennik Ustaw z 1997 r., jak i Dziennik Ustaw z 2016 r).

2.3. Zakwestionowane przepisy mają następujące brzmienie:

– art. 630 k.p.k.: „W sprawach z oskarżenia publicznego, jeżeli oskarżonego nie skazano za wszystkie zarzucane mu przestępstwa, wydatki związane z oskarżeniem w części uniewinniającej lub umarzającej postępowanie ponosi Skarb Państwa”,

– art. 632 pkt 2 k.p.k.: „Jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu ponosi (...) w sprawach z oskarżenia publicznego – Skarb Państwa, z wyjątkiem należności z tytułu udziału adwokata lub radcy prawnego w charakterze pełnomocnika pokrzywdzonego, oskarżyciela posiłkowego albo innej osoby”,

– art. 635 k.p.k.: „Niezależnie od tego, kto wniósł środek odwoławczy, jeżeli dojdzie do zmiany wyroku skazującego lub orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania na niekorzyść oskarżonego, koszty procesu za postępowanie odwoławcze ustala się na ogólnych zasadach”.

Odnosząc się do wymogu wskazania podstawy prawnej ostatecznego orzeczenia, której treść doprowadziła do naruszenia przysługujących skarżącemu konstytucyjnych praw lub wolności, w uzasadnieniu skargi konstytucyjnej wskazano, że „[p]odstawę prawną rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego (...) stanowiła wyrażona w art. 630 kpk oraz art. 632 pkt 2 w związku z art. 635 kpk norma prawna”.

2.4. W związku z tym, że merytoryczne rozpoznanie skargi konstytucyjnej jest warunkowane spełnieniem szeregu wymagań formalnych, zarządzeniem sędziego TK z 14 lutego 2018 r. o wezwaniu do uzupełnienia braków formalnych, Trybunał wezwał skarżącego do wykazania, że zaskarżone przepisy były podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia wskazanego w skardze oraz wyjaśnienia rozbieżności pomiędzy *petitum* skargi a jej uzasadnieniem odnośnie do wskazanych wzorców konstytucyjnych.

Skarżący odniósł się do powyższego zarządzenia w piśmie procesowym z 19 lutego 2018 r. Odpowiadając na wezwanie TK do uzupełnienia braków formalnych, w tym m.in. do wykazania, że zakwestionowane w skardze przepisy były podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego jego konstytucyjne wolności lub prawa, skarżący stwierdził, że:

a) pierwszy ze wskazanych przepisów, tj. art. 630 k.p.k. „został wprost wskazany, jako podstawa prawna postanowienia Sądu Okręgowego (...) z dnia 27 lutego 2017 roku (...) w przedmiocie kosztów procesu, które to w zaskarżonym zakresie (w zakresie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze) zostało utrzymane w mocy postanowieniem Sądu Apelacyjnego (...) z dnia 12 kwietnia 2017 r. (...), a które stanowiło ostateczne rozstrzygnięcie instancyjne kwestionowane przez Skarżącego”;

b) zakwestionowany związkowo art. 632 pkt 2 k.p.k. „stanowi norm[ę] prawną regulującą zasady rozstrzygania o kosztach procesu, na którą powołuje się w uzasadnieniu postanowienia z dnia 12 kwietnia 2017 r. (...) Sąd Apelacyjny (...) [skarżący przytoczył w tym miejscu następujący fragment z s. 4 uzasadnienia: «Prawdą jest, iż w związku z wywiedzionymi przez obrońców D. F. apelacjami doszło do obniżenia orzeczonej wobec niego kary łącznej (...). Jednak biorąc pod uwagę, iż w toku postępowania odwoławczego nie doszło do zmiany

wyroku sądu I instancji, która prowadziłaby do zmniejszenia przypisanej D.F. odpowiedzialności karnej (tj. uniewinnienia, umorzenia postępowania w części/całości (...))»];

c) art. 635 k.p.k. „stanowi norm[ę] prawną regulującą zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu w postępowaniu odwoławczym – Skarżący zaś kwestionował postanowienie Sądu Okręgowego (...) z dnia 27 lutego 2017 roku (...) w przedmiocie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze – z uwagi na to, iż postanowienie to w zaskarżonym zakresie (w zakresie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze) zostało utrzymane w mocy zaskarżonym postanowieniem Sądu Apelacyjnego (...) z dnia 12 kwietnia 2017 r. (...) w/w norma również stanowił[a] podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia wskazanego przez Skarżącego”.

Ponadto w swoim piśmie procesowym skarżący wskazał, że nie może ponosić negatywnych konsekwencji uchybień sądu apelacyjnego, który w postanowieniu z 12 kwietnia 2017 r. nie wskazał podstaw prawnych swojego rozstrzygnięcia.

2.5. Pomimo przedłożenia przez skarżącego pisma procesowego z 19 lutego 2018 r. oraz przeprowadzenia wstępnej kontroli pod kątem spełnienia przesłanek formalnych, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że w dalszym ciągu istnieją wątpliwości co do spełnienia wymagań warunkujących dopuszczalność rozpoznania niniejszej skargi konstytucyjnej w zakresie tak określonego przedmiotu kontroli konstytucyjności.

Na gruncie orzecznictwa Trybunału utrwalony jest pogląd, że nadanie skardze konstytucyjnej biegu nie przesądza o spełnieniu formalnoprawnych przesłanek dopuszczalności orzekania w danej sprawie. Wątpliwości w zakresie dopuszczalności merytorycznej kontroli konstytucyjności zainicjowanej niniejszą skargą konstytucyjną dostrzegli zarówno Prokurator Generalny, jak i Sejm (choć analiza tej kwestii doprowadziła ich do odmiennych wniosków).

TK zbadał zatem, czy nie zachodzi ujemna przesłanka wydania wyroku, skutkująca obligatoryjnym umorzeniem postępowania.

3. Zaskarżone przepisy jako podstawa orzeczenia o prawach konstytucyjnych skarżącego.

3.1. W postanowieniu z 27 lutego 2017 r. w przedmiocie poniesionych przez skarżącego wydatków na koszty obrony przed sądem pierwszej i drugiej instancji, sąd okręgowy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego zwrot poniesionych przez niego wydatków związanych z oskarżeniem w części uniewinniającej, zaś w pozostałym zakresie oddalił wniosek. Jako podstawę prawną swego rozstrzygnięcia sąd okręgowy wskazał: art. 626 § 2, art. 630 i art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k. oraz § 2 ust. 1 i 2 w związku z § 14 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 5 w związku z § 16 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348, ze zm.).

Sąd apelacyjny, rozpatrując zażalenie na powyższe postanowienie sądu okręgowego, za podstawę swego rozstrzygnięcia przyjął art. 437 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu jednak wskazał także na treść art. 630 k.p.k., wywodząc, że na mocy tego przepisu Skarb Państwa ponosi wydatki związane z oskarżeniem wyłącznie w części uniewinniającej lub umarzającej postępowanie, tymczasem w zainicjowanym przez obrońców skarżącego postępowaniu odwoławczym nie doszło ani do uniewinnienia, ani do umorzenia postępowania, a jedynie do obniżenia orzeczonej kary łącznej. W związku z czym Skarb Państwa nie może ponieść wydatków na obrońców skarżącego za postępowanie odwoławcze.

3.2. Spośród zaskarżonych przez skarżącego przepisów, za podstawę ostatecznego rozstrzygnięcia naruszającego prawa konstytucyjne skarżącego można uznać jedynie art. 630 k.p.k. W szczególności samo niepowołanie przepisu w sentencji rozstrzygnięcia nie przesądza

o niemożliwości uznania go za taką podstawę. Trybunał wielokrotnie uznawał, że kwestią techniczną jest to, w jaki sposób proces analizy obowiązujących przepisów, który ostatecznie doprowadził organ procesowy do konkluzji zawartej w wydanym orzeczeniu, zostanie w nim uwzględniony w postaci podstawy prawnej rozstrzygnięcia (zob. wyrok TK z 17 września 2002 r., sygn. SK 35/01, OTK ZU nr 5/A/2002, poz. 60). Przedmiotem kontroli w ramach procedury skargi konstytucyjnej może być zatem nie tylko przepis wskazany w *petitum* rozstrzygnięcia, czy w jego uzasadnieniu, ale także mogą to być regulacje, które znajdują zastosowanie podczas rozstrzygnięcia sprawy, mające bezpośredni wpływ na ukształtowanie osnowy sentencji (zob. np. wyrok TK z 29 kwietnia 2008 r., sygn. SK 11/07, OTK ZU 3/A/ 2008, poz. 47). W związku z treścią orzeczenia sądu okręgowego – prawomocnym uniewinnieniem skarżącego od części zarzucanych mu przestępstw – zastosowanie w odniesieniu do niego mogła mieć jedynie norma wynikająca z art. 630 k.p.k., co też znalazło wyraz zarówno w postanowieniu sądu okręgowego jak i sądu apelacyjnego, orzekających w przedmiocie zwrotu wydatków poniesionych przez skarżącego na obronę.

3.3. Na gruncie sprawy, na tle której wniesiona została ta skarga konstytucyjna, brak natomiast podstaw, aby twierdzić, że podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia sądu apelacyjnego, prócz art. 630 k.p.k., były także art. 632 pkt 2 oraz art. 635 k.p.k. Konkluzja ta nie wynika przy tym z błędnego sformułowania przez sąd podstaw prawnych swego rozstrzygnięcia, jak zdaje się sugerować skarżący, ale z samej treści tych przepisów.

Art. 632 pkt 2 k.p.k. stanowi podstawę obciążenia Skarbu Państwa kosztami procesu w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania w sprawach z oskarżenia publicznego. Art. 630 k.p.k. stanowi natomiast podstawę obciążenia Skarbu Państwa wydatkami związanymi z oskarżeniem w części uniewinniającej lub umarzającej postępowanie w wypadku uniewinnienia oskarżonego od części zarzucanych mu przestępstw lub częściowego umorzenia postępowania w sprawach z oskarżenia publicznego. Niemożliwe jest zatem wydanie orzeczenia opartego jednocześnie zarówno na art. 632 pkt 2 k.p.k., jak i art. 630 k.p.k., gdyż zakresy zastosowania tych przepisów dotyczą wzajemnie wykluczających się sytuacji.

Trybunał Konstytucyjny przychylił się do stanowiska Prokuratora Generalnego, dotyczącego niedopuszczalności orzekania o konstytucyjności art. 635 k.p.k. Przepis ten nie mógł stanowić podstawy prawnej rozstrzygnięcia o kosztach procesowych w postępowaniu odwoławczym w sprawie skarżącego. Jak wynika z art. 634 k.p.k., jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej, do kosztów procesu za postępowanie odwoławcze od orzeczeń kończących postępowanie w sprawie mają odpowiednie zastosowanie przepisy o kosztach za postępowanie przed sądem pierwszej instancji. Jest to podstawowa norma regulująca kwestię kosztów postępowania odwoławczego.

Zgodnie z art. 635 k.p.k. „[n]iezależnie od tego, kto wniósł środek odwoławczy, jeżeli dojdzie do zmiany wyroku skazującego lub orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania na niekorzyść oskarżonego, koszty procesu za postępowanie odwoławcze ustala się na ogólnych zasadach”. Przepis ten jest wyjątkiem od regulacji wyrażonej w art. 634 k.p.k., („przepisem ustawy stanowiącym inaczej”) i odnosi się jedynie do sytuacji, kiedy w postępowaniu odwoławczym dochodzi do zmiany wyroku skazującego lub orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania na niekorzyść oskarżonego. Jego treść, jako przepisu stanowiącego wyjątek od regulacji podstawowej, zgodnie z zasadami wykładni nie może być interpretowana rozszerzająco.

W postępowaniu apelacyjnym doszło jedynie do obniżenia wymierzonej mu kary łącznej, w związku z czym nie można uznać, by dyspozycja art. 635 k.p.k. mogła stanowić podstawę rozstrzygnięcia przez sąd o prawach lub obowiązkach skarżącego. Nie doszło bowiem do zmiany wyroku skazującego ani do orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania na niekorzyść oskarżonego.

3.4. Podsumowując tę część rozważań, Trybunał stwierdził, że skoro w sprawie karnej skarżącego, leżącej u podstaw niniejszej skargi konstytucyjnej, nie doszło ani do całkowitego jego uniewinnienia ani do umorzenia postępowania, to podstawą prawną rozstrzygnięcia sądu o zwrocie wydatków na koszty obrony nie mógł być art. 632 pkt 2 k.p.k. Zaś w związku z tym, że w wyniku wniesionych przez obrońców skarżącego apelacji nie doszło do zmiany wyroku skazującego lub orzeczenia o warunkowym umorzeniu postępowania na jego niekorzyść, podstawą prawną rozstrzygnięcia nie mogła być regulacja szczególna wobec art. 634 k.p.k., zawarta w art. 635 k.p.k. Wobec braku innych unormowań szczególnych, na podstawie ogólnej zasady dotyczącej kosztów procesu za postępowanie odwoławcze (art. 634 k.p.k.), zastosowanie w rozstrzygnięciu o kosztach w postępowaniu odwoławczym znalazła regulacja wynikająca z art. 630 k.p.k.

W ocenie TK, to art. 630 k.p.k. był zatem podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia sądu o zwrocie poniesionych przez skarżącego wydatków na koszty obrony przed sądem pierwszej instancji (w części uniewinniającej go od zarzutów), jak również podstawą oddalenia wniosku o zwrot kosztów w zakresie postępowania odwoławczego.

3.5. Trybunał Konstytucyjny uznał, że skarżący, pomimo wezwania do uzupełnienia braków formalnych, powierzchownie potraktował wymagania formalne skargi konstytucyjnej dotyczące prawidłowego wskazania przedmiotu kontroli konstytucyjności. W tym kontekście należy jeszcze raz podkreślić, że to na skarżącym ciąży obowiązek wykazania, iż zaskarżone przepisy były podstawą ostatecznego rozstrzygnięcia w jego sprawie.

Samo stwierdzenie, że art. 632 pkt 2 k.p.k. został przywołany w uzasadnieniu rozstrzygnięcia przez sąd apelacyjny i że reguluje on zasady rozstrzygania o kosztach procesu, zaś art. 635 k.p.k. reguluje zasady rozstrzygania o kosztach procesu w postępowaniu odwoławczym, podczas gdy skarżący kwestionował postanowienie sądu okręgowego z 27 lutego 2017 r. w przedmiocie kosztów procesu za postępowanie odwoławcze – nie dowodzi, że przepisy te stanowiły podstawę indywidualnego rozstrzygnięcia w jego sprawie. Skarżący w tym zakresie nie spełnił wymagań określonych w art. 53 ust. 1 pkt 1 uotpTK.

Biorąc pod uwagę powyższe ustalenia, Trybunał umorzył postępowanie w zakresie badania konstytucyjności art. 632 pkt 2 i art. 635 k.p.k. ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku na podstawie art. 59 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 53 ust. 1 pkt 1 uotpTK.

4. Dopuszczalność orzeczenia o konstytucyjności art. 630 k.p.k.

4.1. Skarżący upatruje niekonstytucyjność zaskarżonych regulacji w tym, że ustawodawca, ustanawiając zasady zwrotu kosztów procesowych w sprawie z oskarżenia publicznego, zaniechał przyznania oskarżonemu prawa do zwrotu wydatków poniesionych na obronę w sytuacji, w której dochodzi do uwzględnienia apelacji wniesionej na jego korzyść jedynie od wymiaru orzeczonej kary. Sprzeczność z Konstytucją skarżący upatruje zatem nie w rzeczywistym brzmieniu zakwestionowanych przepisów, ale w tym, że nie zawierają one treści, jaką – w jego ocenie – z uwagi na obowiązujące normy konstytucyjne zawierać powinny; dotyczy to w szczególności także art. 630 k.p.k. W skardze sformułowano zatem w stosunku do tego przepisu, choć nie w sposób bezpośredni, zarzut pominięcia prawodawczego.

4.2. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego, pominięcie prawodawcze należy starannie odróżniać od zaniechania prawodawczego (ustawodawczego). Jeżeli określone rozwiązanie, pożądane dla zapewnienia konstytucyjności regulacji, zostało w zamierzony sposób pozostawione poza jej zakresem, należy je kwalifikować jako zaniechanie prawodawcze (por. np. wyrok z 8 września 2005 r., sygn. P 17/04, OTK ZU

nr 8/A/2005, poz. 90). W kompetencjach Trybunału Konstytucyjnego nie leży orzekanie o zaniechaniu prawodawczym, w ramach jego określonej konstytucyjnie kognicji mieszczą się bowiem jedynie istniejące akty normatywne (zob. wyrok TK z 24 listopada 2010 r., sygn. K 32/09, OTK ZU nr 9/A/2010, poz. 108).

Tylko na zasadzie wyjątku Trybunał Konstytucyjny może orzekać o tzw. pominięciach prawodawczych, przez które należy rozumieć sytuację, gdy ustawodawca podjął decyzję o regulacji określonej materii. Wówczas regulacja musi zostać dokonana przy poszanowaniu wymagań konstytucyjnych (wyrok TK z 24 października 2001 r., sygn. SK 22/01, OTK ZU nr 7/2001, poz. 216). Zatem z pominięciem mamy do czynienia wówczas, gdy integralną, funkcjonalną częścią treści jakiejś normy powinien być pewien element, którego brakuje, a z uwagi na podobieństwo do istniejących unormowań należy oczekiwać jego istnienia (zob. postanowienie TK z 14 maja 2009 r., sygn. Ts 189/08, OTK ZU nr 3/B/2009, poz. 202).

Ze względu na wyjątkowy charakter badania przez Trybunał pominięć prawodawczych, ewentualne wątpliwości co do zakwalifikowania konkretnej sytuacji należy zawsze rozstrzygać na korzyść zaniechania ustawodawczego („co do zasady brak regulacji oznacza, że mamy do czynienia z zaniechaniem ustawodawczym” – postanowienie z 10 października 2012 r., sygn. Ts 38/12, OTK ZU nr 6/B/2012, poz. 534).

4.3. Skuteczne zakwestionowanie pominięcia prawodawczego wymaga od podmiotu inicjującego postępowanie przed Trybunałem wyjątkowej staranności i zaangażowania (zob. postanowienia o sygn. SK 7/14 i sygn. K 17/02 i z 11 grudnia 2002 r., sygn. SK 17/02, OTK ZU nr 7/A/2002, poz. 98). Stawiane w skardze konstytucyjnej zarzuty dotyczące pominięcia ustawodawczego muszą być precyzyjne i nie mogą polegać tylko na wskazaniu, że kwestionowany przepis nie zawiera konkretnej regulacji, której istnienie zadowalałoby skarżącego (zob. wyrok TK z 19 listopada 2001 r., sygn. K 3/00, OTK ZU nr 8/2001, poz. 251).

Zakwestionowanym przepisem skarżący stawia zarzut braku koniecznego z punktu widzenia wskazanych wzorców konstytucyjnych, w tym w szczególności prawa do obrony, unormowania przewidującego możliwość zwrotu wydatków poniesionych przez oskarżonego na obronę w sprawach z oskarżenia publicznego w sytuacji wniesienia apelacji wyłącznie w zakresie wymiaru kary na jego korzyść.

Jak wyżej wskazano, dopuszczalna kontrola konstytucyjności mogłaby objąć jedynie art. 630 k.p.k., zgodnie z którym „W sprawach z oskarżenia publicznego, jeżeli oskarżonego nie skazano za wszystkie zarzucane mu przestępstwa, wydatki związane z oskarżeniem w części uniewinniającej lub umarzającej postępowanie ponosi Skarb Państwa”. Istota zarzutu sformułowanego w skardze konstytucyjnej dotyczy zaś zwrotu kosztów wynagrodzenia obrońcy za postępowanie odwoławcze. Skarżący nie wskazał jednak, dlaczego jego zdaniem taka regulacja miałaby się znaleźć właśnie w art. 630 k.p.k. (a w istocie nie twierdził tego nawet, wskazując ten przepis jedynie jako związkowy).

W ocenie Trybunału, art. 630 k.p.k., stanowiący jedną z podstawowych regulacji dotyczących kosztów procesu przed sądem pierwszej instancji, nie może być samodzielnym przedmiotem kontroli bez jakiegokolwiek powiązania z normami dotyczącymi postępowania odwoławczego. Zarzut pominięcia oczekiwanej przez skarżącego treści mógłby być skierowany – przy braku innych przesłanek uniemożliwiających merytoryczne rozpoznanie skargi – przede wszystkim wobec regulacji określonej w art. 635 k.p.k. Tymczasem, jak wskazano wcześniej, formalne przesłanki dopuszczalności rozpoznania skargi zostały spełnione jedynie w odniesieniu do art. 630 k.p.k. Argumentacja przedstawiona przez skarżącego nie pozwala zatem na przyjęcie, że mamy do czynienia z pominięciem prawodawczym, którego konstytucyjność mogłaby być przedmiotem badania przez Trybunał.

4.4. Na marginesie jedynie należy wskazać, że do TK wpłynął wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, w którym z punktu widzenia podobnie sformułowanych zarzutów został zakwestionowany art. 635 w związku z art. 632 pkt 2 k.p.k. w zakresie, w jakim przepis ten wyłącza w sprawie z oskarżenia publicznego, w wypadku uwzględnienia apelacji oskarżonego wniesionej wyłącznie od wymiaru kary, zwrot oskarżonemu kosztów z tytułu wynagrodzenia obrońcy za postępowanie odwoławcze. Wskazany przez skarżącego istotny problem konstytucyjny będzie mógł być zatem rozpoznany w szerszym kontekście normatywnym w kontroli abstrakcyjnej, której nie ograniczają wąskie przesłanki wymagane w zakresie przedmiotu kontroli w postępowaniach zainicjowanych skargą konstytucyjną.

4.5. Podsumowując powyższe uwagi, należy stwierdzić, że w sprawie niniejszej występują nieusuwalne przeszkody do merytorycznego orzekania przez Trybunał.

Z powyższych względów Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.